

Sri Sundarakanda Navaham

Day 8- Sargas 55 - 62

Courtesy:

Upanishad Siddhanta Acharya Peetham

www.jeeyarkakinada.com

పారాయణారంభమున చదువవలసిన శ్లోకములు

ఆచార్యస్తుతి:

- శ్రీశైలేశదయాపాత్రం, ధీభక్త్యాది గుణార్ణవమ్,
యతీంద్రప్రవణం వందే, రమ్యజామాతరం మునిమ్ 1
- లక్ష్మీనాథసమారంభాం, నాథయామున మధ్యమామ్,
అస్మదాచార్య పర్యంతాం, వందే గురుపరంపరామ్ 2
- యో నిత్య మచ్యుతపదాంబుజ యుగ్గురుక్కు,
వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే,
అస్మద్గురో ర్భగవతోఽస్య దయైకసింధోః,
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 3
- మాతాపిత యువతయస్తనయా విభూతిః,
సర్వం యదేవ నియమేన మదన్యయానామ్,
ఆద్యస్య నః కులపతేః వకుళాభిరామం,
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా 4
- భూతం సరశ్చ మహదాహ్వాయ భట్టనాథ,
శ్రీ భక్తిసార కులశేఖర యోగివాహన్,
భక్తాంఘ్రిరేణు పరకాలయతీంద్ర మిశ్రాన్,
శ్రీమత్ పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మి నిత్యమ్. 5

పితామహస్యాపి పితామహాయ, ప్రాచేతసాదేశ ఫలప్రదాయ,
శ్రీ భాష్యకారోత్తమ దేశికాయ, శ్రీశైలపూర్ణాయ నమో నమస్తాత్. 6

కూజంతం రామరామేతి, మధురం మధురాక్షరమ్,
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం, వందే వాల్మీకికోకిలమ్. 7

వాల్మీకే ర్మునిసింహస్య, కవితావనచారిణః.
శృణ్వన్ రామకథానాదం, కో న యాతి పరాంగతిమ్. 8

యః పిబన్ సతతం రామ, చరితామృతసాగరమ్,
అతృప్తస్తం మునిం వందే, ప్రాచేతస మకల్మషమ్. 9

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసమ్,
రామాయణ మహామాలా, రత్నం వందే ఓనిలాత్మజమ్ 10

అంజనానందనం వీరం, జానకీశోకనాశనమ్,
కపీశ మక్షహంతారం, వందే లంకాభయంకరమ్ 11

అమిషీకృత మార్తాండం, గోష్పదీకృత సాగరమ్,
తృణీకృత దశగ్రీవమ్, అంజనేయం నమామ్యహమ్ 12

మనోజవం మారుతతుల్య వేగం, జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం పరిష్ఠమ్,
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం, శ్రీరామదూతం శిరసానమామి. 13

ఉల్లంఘ్య సిన్ధోః సలీలం సలీలం, యశోకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః,
అదాయ తేనైవ దదాహ లంకాం, నమామి తం ప్రాంజలి రాంజనేయమ్. 14

అంజనేయ మతిపాటలాననం, కాంచనాద్రికమనీయ విగ్రహమ్,
పారిజాత తరుమూల వాసినం, భావమామి పవమాన నందనమ్. 15

యత్ర యత్ర రఘునాథ కీర్తనం, తత్ర తత్ర కృత మస్తకాంజలిమ్,
బాష్పవారి పరిపూర్ణ లోచనం, మారుతిం నమత రాక్షసాంతకమ్. 16

వేద వేద్యే పరేపుంసి, జాతే దశరథాత్మజే,
వేదః ప్రాచేతసా దాసీత్, సాక్షాత్ రామాయణాత్మనా. 17

తదుపగత సమాస సంధియోగం
సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్,
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం,
దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్యమ్. 18

శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజ మప్రమేయం,
సీతాపతిం రఘుకులాన్యాయ రత్నదీపమ్,
అజానుబాహు మరవిందదళాయతాక్షం,
రామం నిశాచరవినాశకరం నమామి 19

వైదేహీ సహితం సురుద్రుమతలే హైమే మహామండపే
మధ్యే పుష్పక మాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్,
అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్.

శ్రీరామం భజే శ్యామలమ్

(ఇంతవరకు విన్నపించి ఇక సంపుటికరణ
శ్లోకములు చదివి పారాయణ ప్రారంభించవచ్చును.)

సంపుటికరణ శ్లోకములు

శ్లో॥ అవదామపహర్తారం,
దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం,
భూయోభూయో నమామ్యహం ॥

శ్లో॥ శంపామధ్య స్ఫురన్నీల,
తోయద ద్యుతి విగ్రహం ।
సీతయా అలింగితం రామం,
కలయే అభిష్ట సిద్ధయే ॥

శ్లో॥ ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ,
రామో దాశరథిర్యది ।
పౌరుషేచ అప్రతిద్యుంద్యః,
శరైనం జహి రావణీమ్ ॥

శ్లో॥ సకృదేవ ప్రవన్నాయ,
తవాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యః,
దదామ్యేతత్ ప్రతం మమ ॥

శ్లో॥ త్వమస్మిన్ కార్యనిర్వోగే,
ప్రమాణం హరినత్తమ ।
రాఘవః త్వత్సమారంభాత్,
మయియత్నపరో భవేత్ ॥

హరిఃఓమ్

ఓమ్ శ్రీరామాయ నమః

శ్రీ మద్రామాయణే, సుందరకాండే

చతుఃపంచాశ స్సర్గః (54)

దేవాశ్చ సర్వే ముని పుంగవాశ్చ
గంధర్వ విద్యాధరనాగయక్షాః
భూతాని సర్వాణి మహాంతి తత్ర
జగ్ముః పరాం ప్రీతి మతుల్య రూపామ్.

51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే చతుః పంచాశస్సర్గః.

పంచపంచాశ స్సర్గః (55)

లంకాం సమస్తాం సందీప్య, లాంగూలాగ్నిం మహాబలః
నిర్వాపయామాస తదా, సముద్రే హరిసత్తమః.

1

సందీప్యమానాం విధ్వస్తాం, త్రస్తరక్షగణాం పురీం
అవేక్ష్య హనుమాన్ లంకాం, చింతయామాస వానరః.

2

తస్యాభూ త్సుమహం స్త్రాసః, కుత్సాచాత్మ న్యజాయత
లంకాం ప్రదహతా కర్మ, కింస్వి త్కృత మిదం మయా.

3

ధన్యా సై పురుష శ్రేష్ఠాః, యే బుద్ధ్యా కోప ముత్థితం
నిరున్ధన్తి మహత్మానో, దీప్తమగ్ని మివాంభసా.

4

క్రుద్ధః పాపం న కుర్యాత్కః, క్రుద్ధో హన్యా ద్ధురూనపి
క్రుద్ధః పరుషయా వాచా, నర స్సాధూ నధిక్షిపేత్. 5

వాచ్యా వాచ్యం ప్రకుపితో, న విజానాతి కర్తించిత్
నాకార్య మస్తి క్రుద్ధస్య, నాఽవాచ్యం విద్యతే క్యచిత్. 6

య స్సముత్పత్తితం క్రోధం, క్షమయైవ నిరస్యతి
యథోరగ స్వచం జీర్ణం, స నై పురుష ఉచ్యతే. 7

ధిగస్తు మాం సుదుర్బుద్ధిం, నిర్లజ్జం పాపకృత్తమం.
అచింతయిత్వా తాం సీతాం, అగ్నిదం స్వామిఘాతుకమ్. 8

యది దగ్ధాత్మియం లంకా, నూన మార్యాఽపి జానకీ
దగ్ధా తేన మయా భర్తుః, హతం కార్య మజానతా. 9

యదర్థ మయ మారమ్భః, తత్కార్య మవసాదితం
మయా హి దహతా లంకాం, న సీతా పరిరక్షితా. 10

ఈషత్కార్య మిదం కార్యం, కృతమాసీ న్న సంశయః
తస్య క్రోధాభిభూతేన, మయా మూలక్షయః కృతః. 11

వినష్టా జానకీ నూనం, న హ్యదగ్ధః ప్రదృశ్యతే
లంకాయాం కశ్చి దుద్దేశః, సర్వా భస్మీకృతా పురీ. 12

యది తద్యహతం కార్యం, మమ ప్రజ్ఞావిపర్యయాత్
ఇహైవ ప్రాణసన్న్యాసో, మమాపి హ్యద్య రోచతే. 13

కిమగ్నో నిపతా మ్యద్య, అహోస్యి దృఢబాముభే
శరీర మాహో సత్త్వానాం, దద్మి సాగరవాసినామ్. 14

- కథం హి జీవతా శక్యో, మయా ద్రష్టుం హరీశ్వరః
తే నా పురుషశార్దూలౌ, కార్యసర్వస్వహుతినా. 15
- మయా ఖలు తదే వేదం, రోషదోషా త్రుదర్శితం
ప్రథితం త్రిమ లోకేషు, కపిత్వ మనవస్థితమ్. 16
- ధిగస్తు రాజనం భావం, అనీశ మనవస్థితం
ఈశ్వరేణాపి యద్రాగాత్, మయా సీతా న రక్షితా. 17
- వినష్టాయాం తు సీతాయాం, తావుభౌ వినశిష్యతః
తయో ర్విదాశే సుగ్రీవః, సబన్ధు ర్వివశిష్యతి. 18
- ఏత దేవ వచ శ్రుత్వా, భరతో భ్రాతృవత్సలః
ధర్మాత్మా సహశత్రుఘ్నః, కథం శక్యతి జీవితమ్. 19
- ఇక్ష్వాకువంశే ధర్మిష్ఠే, గతే నాశ మనంశయం
భవిష్యంతి ప్రజా స్సర్వాః, శోకనన్తాపవీడితాః 20
- తదహం భాగ్యరహితో, లుప్తధర్మార్థసంగ్రహః
రోషదోషపరీతాత్మా, వ్యక్తం లోకవినాశనః. 21
- ఇతి చింతయత స్తస్య, నిమిత్తా న్యుపపేదిరే
పూర్వ మప్యవలబ్ధాని, సాక్షాత్పున రచింతయత్. 22
- అథవా చారుసర్వాంగీ, రక్షితా స్వేన తేజసా
న నశిష్యతి కల్యాణీ, నాగ్ని రగ్నౌ ప్రవర్తతే. 23
- న హి ధర్మాత్మన స్తస్య, భార్యా మమితతేజసః
స్వచారిత్రాభిగుప్తాం తాం, ప్రృష్ఠ మర్హతి పావకః. 24

సూనం రామప్రభావేణ, వైదేహ్యః సృకృతేన చ
యన్మాం దహనకర్మాఽయం, నాదహ ధ్వవహనః.

ప్రయాణం భరతాదీనం, భ్రాతృణం దేవతాప యా
రామస్య చ మనః కాంతా, సా కథం వినిశిష్యతి. 26

యద్వా దహనకర్మాచ్యుతం, సర్వత్ర ప్రభు రవ్యయః
న మే దహతి లాంగూలం, కథ మార్కాం ప్రథక్ష్యతి. 27

పున శ్చాచింతయ తత్ర, హనుమా న్విస్మిత స్తదా
హిరణ్యనాభస్య గిరేః, జలమధ్యే ప్రదర్శనమ్ 28

తపసా సత్యవాక్యేన, అనన్యత్వాచ్చ భర్తరి
అపి సా నిర్దోషాదగ్నిం, న తా మగ్నిః ప్రథన్యతి. 29

స తథా చింతయం ప్రత్ర, దేవ్యా ధర్మపరిగ్రహం
శుక్రావ హనుమాన్ వాక్యం, చారణానాం మహాత్మనామ్. 30

అహో ఖలు కృతం కర్మ, దుష్కరం హి హనూమత్
అగ్నిం విస్ఫుజతాఽభీక్షం, భీమం రాక్షసవేశ్యని.

ప్రపలయితరక్షః స్త్రీ, బాలవృద్ధసమాకులా
జనకోలాహలాధ్మాతా, క్రష్ణస్త్రీ వాద్రికస్థరే

దగ్ధేయం నగరీ నర్వా, సాట్టప్రాకారతరణ
జానకీ న చ దగ్ధేతి, విస్మయోఽద్భుత ఏవ సః 33

స నిమిత్తైశ్చ దృష్టార్థైః, కారణైశ్చ మహాగుణైః
ఋషివాక్యైశ్చ హనుమాన్, అభవ త్ప్రీతమానసః. 34

తతః కపిః ప్రాప్తమనోరథార్థః

తామక్షతాం రాజసుతాం విదిత్యా

ప్రత్యక్షత స్తాం పునరేవ దృష్ట్వా

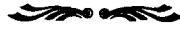
ప్రతి ప్రయాణాయ మతిం చకార

35

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే, అదికావ్యే, వాల్మీకీయ

చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,

శ్రీమత్సుందరకాండే పంచపంచాశ స్సర్గః.

షట్పంచాశస్సర్గః (56)

తతస్తు శింశుపామూలే, జానకీం పర్యుపస్థితాం

అభివా ద్యాబ్రవీ ధిష్ట్వా, పశ్యామి త్యా మిహక్షతామ్.

1

తత స్తం ప్రస్థితం సీతా, వీక్షమాణా పునః పునః

భర్తృ స్నేహాన్వితం వాక్యం, హనుమంత మభాషత.

2

కామ మస్య త్యమేనైకః, కార్యస్య పరిసాధనే

పర్యాప్తః పరవీరఘ్న, యశస్య స్తే బలోదయః.

3

శరైస్తు సంకులాం కృత్యా, లంకాం పరబలార్ధనః

మాం నయే ద్యది కాకుత్స్థః, తత్తస్య సదృశం భవేత్.

4

తద్యథా తస్య విక్రాంతం, అనురూపం మహాత్మనః

భవ త్యాహవశూరస్య, తథా త్యముపపాదయ.

5

తదర్థో వహితం వాక్యం, ప్రశ్రితం హేతుసంహితం
నిశమ్య హనుమాం స్రస్యా, వాక్య ముత్తర మబ్రవీత్. 6

క్షీప్రమేష్యతి కాకుత్స్థో, హర్షక్షప్రవరై ర్ఘృతః
యస్తే యుధి విజిత్వారీన్, శోకం వ్యవనయిష్యతి. 7

ఏవ మాశ్వాస్య నైదేహీం, హనుమాన్మారుతాత్మజః
గమనాయ మతిం కృత్వా, నైదేహీ మభ్యవాదయత్. 8

తత స్స కపిశార్దూలః, స్వామినన్దర్శనోత్సుకః
అరురోహ గిరి శ్రేష్ఠం, అరిష్ఠ మరిమర్దనః. 9

తుంగవద్యకజాష్టాభిః, నీలాభి ర్యనరాజిభిః
సోత్తరీయ మివాంభోదైః, శృంగాస్తరవిలమ్బిభిః. 10

బోధ్యమాన మివ ప్రీత్యా, దివాకరకరై శ్చుభైః
ఉన్మిషంత మివోద్భూతైః, లోచనై రివ ధాతుభిః. 11

తోయాఘనిస్స్వనై ర్మృతైః, ప్రాధీతమివ పర్యతం
ప్రగీతమివ విసృష్టైః, నానా ప్రస్రవణస్వనైః. 12

దేవదారుభి రత్యుచ్చైః, ఊర్ధ్వ బాహు మివ స్థితం
ప్రపాతజలనిర్ఘోషైః, ప్రాక్రుష్టమివ పర్యతమ్. 13

వేపమానమివ శ్యామైః, కంపమానై శ్చరద్ధనైః
వేణుభిర్మారుతోద్భూతైః, కూజంత మివ కీచకైః. 14

నిశ్శ్వసంత మివామర్శాత్, ఘోరై రాశీవిజౌత్తమైః
నిహరకృతగంభీరైః, ధ్యాయంత మివ గహ్వరైః. 15

- మేఘపాదనిభైః పాదైః, ప్రకాస్త మివ సర్వతః
జ్యమ్భమాణ మివాఽకాశే, శిఖరై రభ్రమాలిభిః. 16
- కూటైశ్చ బహుధా కీర్తైః, శోభితం బహుకన్ధరైః
సాలతాలాశ్యకర్ణైశ్చ, వంశై శ్చ బహుభి ర్ఘృతమ్. 17
- లతావితానై ర్వితతైః, పుష్పవద్భి రలంకృతం
నానామృగ గణాకీర్ణం, ధాతునిష్కన్ధభూషితమ్. 18
- బహుప్రస్రవణోపేతం, శిలాసంచయసంకటం
మహర్నియక్ష గన్ధర్వ, కిన్నరోరగ సేవితమ్. 19
- లతాపాదపసంఘాతం, సింహాధ్యుషితకన్ధరం
వ్యాఘ్రసంఘసమాకీర్ణం, స్వాదుమూలఫలద్రుమమ్. 20
- త మారురోహ హనుమాన్, పర్వతం పవనాత్మజః
రామ దర్శనశీఘ్రేణ, ప్రహర్షే జాభిచోదితః. 21
- జేన పాదతలా క్రాంతా, రమ్యేషు గిరిసానుషు
సఘోషా స్సమశీర్యస్త, శిలా శ్చూర్ణీకృతా స్తతః. 22
- స త మారుహ్య కైలేంద్రం, వ్యవర్థత మహాకపిః
దక్షిణా దుత్తరం పారం, ప్రార్థయన్ లవణామ్భసః. 23
- అధిరుహ్య తతో వీరః, పర్వతం పవనాత్మజః
దదర్శ సాగరం భీమం, మీవోరగనిపేవితమ్. 24
- స మారుత ఇవాఽకాశం, మారుతస్యాఽత్మ సమ్భవః
ప్రపేదే హరిశార్దూలో, దక్షిణా దుత్తరాం దిశమ్. 25

- స తదా పీడిత స్తేన, కపినా పర్యతోత్తమః
రరాస సహతై ర్భూతైః, ప్రవిశ న్యసుధాతలమ్. 26
- కమ్పమానై శ్చ శిఖరైః, పతద్భిరపి చ ద్రుమైః
తస్యోరు వేగేన్మథితాః, పాదపాః పుష్పశాలినః. 27
- నిపేతు ర్భూతలే రుగ్ధాః, శక్రాయుధహతా ఇవ
కన్ధరాస్తరసంస్థానాం, పీడితానాం మహాజసామ్. 28
- సింహానాం నినదో భీమో, నభో భిష్టన్ స శుశ్రువే
ప్రస్తవ్యావృత్తవసనాః, వ్యాకులీకృతభూషణాః. 29
- విద్యాధర్య స్సముత్పేతుః, సహసా ధరణీ ధరాత్
అతి ప్రమాణా బలినో, దీప్తజిహ్వ మహావిషాః. 30
- నిపీడితశిరోగ్రీవాః, వ్యచేష్టంత మహాహయః
కిన్నరేరగ గన్ధర్వ, యక్షవిద్యాధరా స్తదా. 31
- పీడితం తం నగవరం, త్యక్త్వా గగన మాస్థితాః
స చ భూమిధర శ్రీమాన్, బలినా తేన పీడితః. 32
- స వృక్షశిఖరోదగ్రః, ప్రవివేశ రసాతలం
దశయోజనవిస్తారః, త్రింశద్వ్యోజన ముచ్చితః. 33

ధరణ్యాం సమతాం యాతః, స బభూవ ధరాధరః
 స లిలంఘయిషు ర్భీమం, సలీలం లవణార్ణవమ్.
 కల్లోలాస్ఫాల వేలాంతం, ఉత్పాత నభో హరిః.

34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
 చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
 శ్రీమత్పుండరకాండే షట్పంచాశ స్సర్గః.

సప్తపంచాశస్సర్గః (57)

స చన్ద్ర కుముదం రమ్యం, సార్కకారండవం శుభం
 తిష్యశ్రవణకాదమ్మం, అభ్రశై వాలశాద్యలమ్.

1

పునర్వసు మహామీనం, లోహితాంగమహాగ్రహం
 ఐరావత మహాదీపం, స్వాతీహంసనిలోళితమ్.

2

వాతసంఘాతజాతోర్మి, చన్ద్రాంశుశిశిరామ్బుమత్
 భుజంగ యక్ష గన్ధర్వ, ప్రబుద్ధకమలోత్పలమ్.

3

హనుమా న్మారుతగతిః, మహానౌ రివ సాగరం
 అపార మపరిశ్రాంతం, పుష్పవే గగనార్ణవమ్.

4

గ్రసమాన ఇవాకాశం, తారాధిప మివోల్లిఖన్
 హరన్నివ సనక్షత్రం, గగనం సార్కమణ్డలమ్.

5

- మారుత స్యాత్మజ శ్రీమాన్, కపి ర్యోమచరో మహాన్
హనుమా న్మేఘజాలాని, వికర్షన్నివ గచ్ఛతి. 6
- పాణ్డురారుణవర్ణాని, నీలమాంజిష్ఠకాని చ
హరితారుణవర్ణాని, మహాత్రాణి చకాశిరే. 7
- ప్రవిశ స్సభ్రజాలాని, నిష్పుతంశ్చ పునః పునః
ప్రచ్ఛన్న శ్చ ప్రకాశశ్చ, చన్ద్రమా ఇవ లక్ష్మితే. 8
- వివిధాభ్రఘనాపన్న, గోచరో ధవళాంబరః
దృశ్యాదృశ్యతను ర్వీరః, తదా చన్ద్రాయతేఽమృరే. 9
- తార్క్ష్యాయమాణో గగనే, బభాసే వాయునన్దనః
దారయ న్మేఘబృన్దాని, నిష్పుతం శ్చ పునః పునః. 10
- నదన్నాదేన మహతా, మేఘస్యనమహస్యనః
ప్రవరా న్రాక్షసాన్ హత్యా, నామ విశ్రావ్య చాత్మనః. 11
- అకులాం నగరీం కృత్యా, వ్యథయిత్వా చ రావణం
అర్థయిత్వా బలం ఘోరం, నైదేహి మభివాద్య చ. 12
- అజగామ మహతేజాః, పునర్మధ్యేన సాగరమ్
పర్యతేష్టం సునాథం చ, సమువస్సుశ్య ఏర్యవాన్. 13
- జ్యాముక్త ఇవ నారాచో, మహవేగోఽభ్యుపాగతః
స కించి దనుసంప్రాప్తః, సమాలోక్య మహాగిరిమ్. 14
- మహేష్టం మేఘసంకాశం, ననాద హరిపుంగవః
స పూరయామాస కపిః, దిశో దశ సమంతతః. 15

- ప్రహృష్టా స్సమపద్యంత, హనూమంతం దిద్మక్షవః
తే ప్రీతాః పాదపాగ్రేషు, గృహ్య శాఖా స్సునిష్ఠితాః. 26
- వాసాంసీవ ప్రశాఖా శ్చ, సమావిధ్యంత వానరాః
గిరిగహ్వరసంలీనో, యథా గర్జతి మారుతః. 27
- ఏవం జగర్థ బలవాన్, హనుమా న్మారుతాత్మజః
తమభ్రువునసంకాశం, అపతంతం మహాకపిమ్. 28
- దృష్ట్వా తే వానరా స్సర్వే, తస్యః ప్రాంజలయ స్తదా
తతస్తు వేగవాం స్తస్య, గిరే ధీరినిభః కపిః. 29
- నిపపాత మహేంద్రస్య, శిఖరే పాదపాకులే
హర్షణాపూర్య మాణోఽసౌ, రమ్యే పర్వతనిర్జరే. 30
- చిన్న పక్ష ఇవాఽకాశాత్, పపాత ధరణీధరః
తత స్తే ప్రీతమనసః, సర్వేవానరపుంగవాః. 31
- హనుమంతం మహాత్మానం, పరివా ర్యోపతస్థిరే
పరివార్య చ తే సర్వే, పరాం ప్రీతి ముపాగతాః. 32
- ప్రహృష్టవదనా స్సర్వే, త మరోగ ముపాగతమ్
ఉపాయనాని చాదాయ, మూలాని చ ఫలాని చ. 33
- ప్రత్యర్థయన్ హరిశ్రేష్ఠం, హరయో మారుతాత్మజం
హనుమాం స్తు గురూన్ప్రద్యాన్, జాంబవత్ప్రముఖాం స్తదా. 34
- కుమార మంగదం చైవ, సోఽవన్తత మహాకపిః
స తాభ్యాం పూజితః పూజ్యః, కపిభిశ్చ ప్రసాదితః. 35

అహో న్యామిని తే భక్తిః, అహో వీర్య మహోధృతిః
దిష్ట్యా దృష్టా త్వయాదేవీ, రామపత్నీ యశస్వినీ. 46

దిష్ట్యా త్యక్త్యతి కాకుత్స్థః, శోకం సీతావియోగజం
తతోఽంగదం హనూమన్తం, జామ్బవన్తం చ వానరాః. 47

పరివార్య ప్రముదితాః, భేజిరే విపులా శృలాః
శ్రోతుకామా స్సముద్రస్య, లంఘనం వానరోత్తమాః. 48

దర్శనం చాపి లంకాయాః, సీతాయా రావణస్య చ
తస్యః ప్రాంజలయ స్సర్వే, హనుమద్వదనోన్ముఖాః 49

తస్థౌ తత్రాఽంగద శ్రీమాన్, వానరై ర్భూహభి ర్ఘృతః
ఉపాస్యమానో విబుధైః, దివి దేవపతి ర్యథా. 50

హనూమతా కీర్తిమతా యశస్వినా
తథాంగదే నాంగదబద్ధబాహునా
ముదా తదాఽధ్యాసిత మున్నత మ్మహత్
మహీధరాగ్రం జ్వలితం శ్రియాఽభవత్ 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్పుండరకాండే సప్తపంచాశ స్కర్ధః.

- కృతా మే మనసా బుద్ధిః, భేత్తవ్యోఽయం మయేతి చ
ప్రహతం చ మయా తస్య, లాంగూలేన మహాగిరిః. 10
- శిఖరం సూర్యసంకాశం, వ్యశీర్యత సహస్రధా
వ్యవసాయం చ తం బుద్ధ్యా, స హోవాచ మహాగిరిః. 11
- పుత్రేతి మధురాం వాణీం, మనః ప్రహ్లాదయన్నివ
పితృవ్యం చాపి మాం విద్ధి, సఖాయం మాతరిశ్యనః. 12
- మైనాక మితి విఖ్యాతం, నివసంతం మహాదధే
పక్షవస్త్రః పురా పుత్ర, బభూవుః పర్యతోత్తమాః. 13
- భన్తతః పృథివీం చేరుః, బాధమానా స్సమస్తతః
శ్రుత్వా నగానాం చరితం, మహేంద్రః పాకశాసనః. 14
- చిచ్ఛేద భగవాన్ సృక్షాన్, వజ్రే జైషాం సహస్రకః
అహం తు మోక్షిత స్తస్మాత్, తవ పిత్రా మహాత్మనా. 15
- మారుతేన తదా వత్స, ప్రక్షిప్తోఽస్మి మహార్ణవే
రామస్య చ మయా సాహ్యే, వర్తితవ్య మర్హిన్దమ. 16
- రామో ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠో, మహేంద్రసమవిక్రమః
ఏత మ్రుత్వా వచ స్తస్య, మైనాకస్య మహాత్మనః. 17
- కార్య మావేద్య తు గిరీః, ఉద్యతం చ మనో మమ
తేన చాహ మనుజ్ఞాత్, మైనాకేన మహాత్మనా. 18
- స చావ్యస్తర్థిత శ్రేలో, మానుషేణ వపుష్మతా
శరీరేణ మహశైలః, శైలేన చ మహాదధే. 19

తద్భుష్ట్యా వ్యాదితం చాస్యం, హ్రస్వం హ్యకరవం వపుః
తస్మిన్ముహూర్తే చ పునః, బభూవాంగుష్ఠ మాత్రకః. 30

అభివత్యాశు తద్యక్తం, నిర్గతోఽహం తతః క్షణాత్
అబ్రవీ త్పురసాదేవీ, స్వేన రూపేణ మాం పునః 31

అర్థ సిద్ధ్యై హరిశ్రేష్ఠ, గచ్ఛ సౌమ్య యథాసుఖం
సమానయ చ వైదేహీం, రాఘవేణ మహాత్మనా. 32

సుభీ భవ మహాబాహో, ప్రీతాఽస్మి తవ వానర
తతోఽహం సాధు సాధ్యేతి, సర్వభూతైః ప్రశంసితః. 33

తతోఽస్తరిక్షం విపులం, పుత్రోఽహం గరుడో యథా
ఛాయా మే నిగృహీతా చ, న చ పశ్యామి కించన. 34

సోఽహం విగతవేగ స్తు, దిశో దశ విలోకయన్
న కించి త్తత్ర పశ్యామి, యేన మేఽపహృతా గతిః. 35

తతో మే బుద్ధి రుత్పన్నా, కిన్నామ గగనే మమ
ఈదృశో విఘ్న ఉత్పన్నో, రూపం యత్ర న దృశ్యతే. 36

అధోభాగేన మే దృష్టిః, శోచతా పాతితా మయా
తతోఽద్రాక్ష మహం భీమాం, రాక్షసిం సలిలేశయామ్. 37

ప్రసవ్యా చ మహానాదం, ఉక్తోఽహం భీమయా తయా
అవస్థిత మసంభ్రాంతం, ఇదం వాక్య మశోభనమ్. 38

క్యాసి గన్తా మహాకాయ, క్షుధితాయా మ మేప్పితః
భక్షః ప్రీణయ మే దేహం, చిర మాహరవర్జితమ్. 39

బాధ మిత్యేవ తాం వాణీం, ప్రత్యగృహ్లా మహం తతః
ఆస్యప్రమాణా దధికం, తస్యాః కాయ మపూరయమ్. 40

తస్యా శ్చాస్యం మహ ద్భీమం, వర్ధతే మమ భక్షణే
న చ మాం సాధు బుబుధే, మమ వా నికృతం కృతమ్. 41

తతో హం విపులం రూపం, సంక్షిప్య నిమిషాంతరాత్
తస్యా హృదయ మాదాయ, ప్రపతామి నభస్ఫులమ్. 42

సా విసృష్టభుజా భీమా, పపాత లవణామ్భుసి
మయా పర్యతసంకాశా, నికృత హృదయా సతీ. 43

శృణోమి ఖగతానాం చ, సిద్ధానాం చారణై స్సహ
రాక్షసీ సింహికా భీమా, క్షిప్రం హనుమతా హతా. 44

తాం హత్వా పునరేవాఽహం, కృత్యమాత్యయికం స్మరన్
గత్వా చాహం మహాధ్వనం, పశ్యామి నగమండితమ్. 45

దక్షిణం తీర ముదధేః, లంకాయత్ర చ సా పురీ
అస్తం దినకరే యాతే, రక్షసాం నిలయం పురమ్. 46

ప్రవిష్టోఽహ మవిజ్ఞాతో, రక్షభి ర్భీమవిక్రమైః
తత్ర ప్రవిశత శ్చాసి, కల్పాంతఘనసన్నిభా. 47

అట్టహాసం విముంచంతి, నారీ కా ప్యుత్థితా పురః
జిహ్వాసంతిం తత స్తాం తు, జ్వలదగ్నిశిరోరుహమ్. 48

సవ్యముష్టిప్రహరేణ, పరాజిత్య సుభైరవాం
ప్రదోషకాలే ప్రవిశం, భీతయాఽహం తయోదితః. 49

- అహం లంకాపురీ వీర, నిర్మితా విక్రమేణ తే
యస్మా త్రస్మా ద్యజే తాసి, సర్వరక్షాం స్యతేవతః. 50
- తత్రాహం సర్వరాత్రం తు, విచిన్యన్ జనకాత్మజాం
రావణాన్తఃపురగతో, న చాపశ్యం సుమధ్యమామ్. 51
- తత స్సీతా మపశ్యంస్తు, రావణస్య నివేశనే
శోకసాగర మాసాద్య, న పార ముపలక్షయే. 52
- శోచతా చ మయా దృష్టం, ప్రాకారేణ సమావృతం
కాంచనేన వికృష్టేన, గృహోపవన ముత్తమమ్. 53
- స ప్రాకార మవస్తుత్య, పశ్యామి బహుపాదపం
అశోకవనికామధ్యే, శింశుపా పాదపో మహన్. 54
- తమారుహ్య చ పశ్యామి, కాంచనం కదళీవనం
అదూరే శింశుపాన్మక్షాత్, పశ్యామి వరవర్షిణీమ్. 55
- శ్యామాం కమలపత్రాక్షీం, ఉపవాసకృశాననాం
తదేకవాసస్సంవీతాం, రజోధ్వస్త శిరోరుహమ్. 56
- శోకనన్తావదీనాంగీం, సీతాం భర్తృహితే స్థితాం
రాక్షసీభి ర్విరూపాభిః, క్రూరాభి రభిసంవృతాం. 57
- మాంసశోణితభక్షాభిః, వ్యాఘ్రీభి ర్ధరిణీ మివ
సా మయా రాక్షసీమధ్యే, తర్జ్యమానా ముహుర్ముహుః. 58
- ఏకవేణీధరా దీనా, భర్తృచింతాపరాయణా
భూమిశయ్యా వివర్ణాంగీ, పద్మినీవ హిమాగమే. 59

సీతాం నిర్భర్షయామాసుః, వాక్యైః క్రూరైః స్పృహారుజైః
తృణవ ద్భాషితం తాసాం, గణయామాస జానకీ. 80

గర్జితం చ తదా తాసాం, సీతాం ప్రాప్య నిరర్థకం
వృథాగర్జితనిశ్చేష్టాః, రాక్షస్యః పిశితాశనాః.

రావణాయ శశంసు స్తాః, సీతాఽధ్యవసితం మహత్
తత స్తా స్సహితా స్సర్వాః, నిహతాః నిరుద్యమాః. 82

పరిక్షిప్య సమన్తా త్తాం, నిద్రావశ ముపాగతాః
తాసు చైవ ప్రసుప్తాసు, సీతా భర్తృహితే రతా. 83

విలవ్య కరుణం దీనా, ప్రశుభోచ సుదుఃఖితా
తాసాం మధ్యా తృముత్తాయ, త్రిజటా వాక్య మబ్రవీత్. 84

అత్మానం భాదత క్షీప్రం, న సీతా వినశిష్యతి
జనక స్యాత్మజా సాధ్యే, స్మృషా దశరథస్య చ.

స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో, దారుణో రోమహర్షణః
రక్షసాం చ వినాశాయ, భర్తు రస్యా జయాయ చ.

అల మస్కా తృరిత్రాతుం, రాఘవా ద్రాక్షసిగణం
అభియాచాను నైదేహిం, ఏత ధ్వి మమ రోచతే. 87

యస్యా హ్యేవంవిధ స్సృష్టౌ, దుఃఖితాయాః ప్రద్యోతతే
సా దుఃఖై ర్వివిధై ర్ముక్తాః, సుఖ మాప్నో త్యనుత్తమమ్. 88

ప్రణీపాతప్రసన్నా హి, మైథిలీ జనకాత్మజా
తత స్సా ప్రీమతి బాలా, భర్తు ర్విజయహర్షితా. 89

అవేచ ద్యది తత్తథ్యం, భవేయం శరణం హి వః
తాం చాహం తాదృశీం దృష్ట్వా, సీతాయా దారుణాం దశామ్. 90

చింతయామాస విక్రాంతే, న చ మే నిర్భుతం మనః
సంభాషణార్థం చ మయా, జానక్యా శ్చిన్తితో విధిః. 91

ఇక్ష్వాకూణాం హి వంశ స్తు, తతో మమ పురస్కృతః
శ్రుత్వా తు గదితాం వాచం, రాజర్షిగణపూజితామ్. 92

ప్రత్యభాషత మాం దేవీ, బాహ్మైః పిహితలోచనా
కన్త్యం కేన కథం చేహ, ప్రాప్తో వానరపుంగవ. 93

కాచ రామేణ తే ప్రీతిః, తన్నే శంసితు మర్తసి
తస్యా స్తద్యచనం శ్రుత్వా, హ్యహ మవ్యభ్రువం వచః 94

దేవి రామస్య భర్తుః తే, సహాయో భీమవిక్రమః
సుగ్రీవో నామ విక్రాంతో వానరేన్ద్రో మహాబలః. 95

తస్య మాం విద్ధి భృత్యం త్వం, హనుమంత మిహోఽఽగతమ్
భద్రాహం ప్రేషిత స్తుభ్యం, రామేణాఽక్లిష్టకర్మణా. 96

ఇదం చ పురుష వ్యాఘ్రః, శ్రీమాన్ దాశరథి స్వయం
అంగుళీయ మభిజ్ఞానం, అదా త్తుభ్యం యశస్విని. 97

త దిచ్ఛామి త్వయాజ్ఞప్తం, దేవి కిం కరవాణ్యహం
రామలక్ష్మణయోః పార్శ్వం, నయామి త్వాం కిముత్తరమ్. 98

ఏతచ్ఛ్రుత్వా విదిత్వా చ, సీతా జనకనన్ధిని
అహ 'రావణ ముత్సాద్య, రాఘవో మాం నయత్సితి. 99

ప్రణమ్య శిరసా దేవీం, అహ మార్యా మనిన్దితాం
రాఘవస్య మనోహ్లాదం, అభిజ్ఞాన మయాచిషమ్. 100

అథ మా మబ్రవీ త్సీతా, గృహ్యతా మయ ముత్తమః
మణి ర్యేన మహాబాహూ, రామస్త్వాం బహుమన్యతే. 101

ఇత్యుక్త్వా తు వరారోహా, మణిప్రవర మద్భుతం
ప్రాయచ్చ త్పురమోద్విగ్నా, వాచా మాం సందిదేశ హ. 102

తత స్తస్యై ప్రణమ్యాహం, రాజపుత్ర్యై సమాహితః
ప్రదక్షిణం పరిక్రామం, ఇహాభ్యుద్ధతమానసః. 103

ఉక్తోఽహం పున రేవేదం, నిశ్చిత్య మనసా తయా
హనుమ న్మమ వృత్తాంతం, వక్తు మర్హసి రాఘవే. 104

యథా శ్రుత్వైవ న చిరాత్, తా వృథా రామలక్ష్మణౌ
సుగ్రీవసహితౌ వీరౌ, ఉపేయాతాం తథా కురు. 105

యద్యన్యథా భవే దేతత్, ద్వౌ మాసౌ జీవితం మమ
న మాం ద్రక్ష్యతి కాకుత్స్థో, మ్రియే సాఽహ మనాథవత్ 106

తచ్ఛ్రుత్వా కరుణం వాక్యం, క్రోధో మా మభ్యవర్తత
ఉత్తరం చ మయా దృష్టం, కార్య శేష మనన్తరమ్. 107

తతోఽవర్థత మే కాయః తదా పర్యతసన్నిభః
యుద్ధకాంక్షీ వనం తచ్చ, విశాళయితు మారభే. 108

తద్భగ్నం వనషణ్ణం తు, భ్రాన్తత్రస్తమృగద్విజం
ప్రతిబుద్ధా నిరీక్షన్తే, రాక్షస్యో వికృతాననాః 109

- పదాతిబలసమృన్నాన్, ప్రేషయామాస రావణః
పరిఘేజైవ తాన్ సర్వాన్, నయామి యమసాదనమ్. 120
- మన్త్రిపుత్రాన్ శతాన్ శ్రుత్వా, సమరే లఘువిక్రమాన్
పంచ సేనాగ్రగాన్ కూరాన్, ప్రేషయామాస రావణః. 121
- తా నహం సహపైన్యాన్ నై, సర్వా నేవాభ్యసూదయం
తతః పున ర్దశగ్రీవః, పుత్ర మక్షం మహాబలమ్. 122
- బహుభీ రాక్షసై స్సార్థం, ప్రేషయామాస రావణః
తం తు మన్వేదరీపుత్రం, కుమారం రణపట్టితమ్. 123
- సహసా ఖం సముత్క్రాంతం, పాదయో శ్చ గృహీతవాన్
చర్యాసినం శతగుణం, భ్రామయిత్వా వ్యపేషయమ్. 124
- త మక్ష మాగతం భగ్నం, నిశమ్య స దశాననః
తత ఇన్ద్రజితం నామ, ద్వితీయం రావణ సుతమ్. 125
- వ్యాదిదేశ సుసంక్రుద్ధో, బలినం యుద్ధదుర్మదం
తచ్ఛాప్యహం బలం సర్వం, తం చ రాక్షసపుంగవమ్. 126
- నష్టిజనం రణే కృత్వా, పరం హర్ష ముపాగమం
మహతాపి మహాబాహుః, ప్రత్యయేన మహాబలః. 127
- ప్రేషితో రావణేనైవ, సహ వీరై ర్యదోత్కటైః
సోఽవిషహ్యం హి మాం బుద్ధ్యా, స్యం బలం చావమర్శితమ్. 128
- బ్రాహ్మేణాస్త్రేణ స తు మాం, ప్రాబధ్నా చ్ఛాతివేగితః
రజ్జుభి శ్చాభిబద్ధున్తి, తతో మాం తత్ర రాక్షసాః. 129

రావణస్య సమీపం చ, గృహీత్యా మా ముపానయన్
దృష్ట్వా సంభాషిత శృహం, రావణేన దురాత్మనా. 130

పృష్ట శృ లంకాగమనం, రాక్షసానాం చ తం వధం
తత్సర్వం చ మయా తత్ర, సీతార్థమితి జల్పితమ్. 131

అస్యాహం దర్శనాకాంక్షీ, ప్రాప్త స్వద్భవనం విభో
మారుత స్యారసః పుత్రో, వానరో హనుమా నహమ్. 132

రామదూతం చ మాం విద్ధి, సుగ్రీవసచివం కపిం
సోఽహం దూత్యేన రామస్య, త్వత్సకాశ మిహగతః. 133

సుగ్రీవ శృ మహాతేజాః, స త్యాం కుశల మబ్రవీత్
ధర్మార్థకామసహితం, హితం పథ్య మువాచ చ. 134

వసతో ఋశ్యమూకే మే, పర్వతే విపులద్రుమే
రాఘవో రణవిక్రాంతో, మిత్రత్వం సముపాగతః. 135

తేన మే కథితం రాజ్ఞా, భార్యా మే రక్షసా హృతా
తత్ర సాహాయ్య మస్యాకం, కార్యం సర్వాత్మనా త్వయా. 136

మయా చ కథితం తస్మై, వాలిన శృ వధం వ్రతి
తత్ర సాహాయ్య హేతోః మే, సమయం కర్తు మర్హసి. 137

వాలినా హృతరాజ్యేన, సుగ్రీవేణ మహావ్రభుః
చక్రేఽగ్ని సాక్షికం సఖ్యం, రాఘవ స్సహలక్ష్మణః. 138

తేన వాలిన ముత్పాట్య, శరే బై కేన సంయుగే
వానరాణాం మహారాజః, కృత స్స ప్లవతాం వ్రభుః. 139

తత స్తస్యవచ శ్రుత్వా, మమ పుచ్చం సమంతతః
వేష్టితం శణవల్లైశ్చ, జీర్ణైః కార్వాసజైః పటైః. 150

రాక్షసా స్పృథ్వసన్నాహః, తత స్తే చణ్డవిక్రమాః
తదా దహ్యంత మే పుచ్చం, నిఘ్నంతః కాఢముష్టిభిః. 151

బద్ధస్య బహుభిః పాశైః, యన్త్రితస్య చ రాక్షసైః
తతస్తే రాక్షసా శూరాః, బద్ధం మామగ్ని సంవృతమ్. 152

అహేషయ వ్రాజమార్గే, నగరద్వార మాగతాః
తతోఽహం సుమహ ద్రూపం, సంక్షిప్య పునరాత్మనః. 153

విమోచయిత్వా తం బంధం, ప్రకృతిస్థః స్థితః పునః
అయసం పరిఘం గృహ్య, తాని రక్షాం స్యసూదయమ్. 154

తత స్తన్నగరద్వారం, వేగే నాఘతవా నహం
పుచ్చేన చ ప్రదీప్తేన, తాం పురీం సాట్థగోపురామ్. 155

దహామ్యహ మసంభ్రాంతో, యుగాంతాగ్ని రివ ప్రజాః
వినష్టా జానకీ వ్యక్తం, న హ్యదగ్ధః ప్రదృశ్యతే. 156

లంకాయాం కశ్చిదుద్దేశః, సర్వా భస్మీకృతా పురీ
దహతా చ మయా లంకా, దగ్ధా సీతా న సంశయః. 157

రామస్య హి మహత్కార్యం, మయేదం వితథీకృతం
ఇతి శోకనమావిష్టం, చింతా మహ ముపాగతః. 158

అథాహం వాచ మశ్రేషం, చారణానాం శుభాక్షరాం
జానకీ న చ దగ్ధేతి, విస్మయోదంతభాషిణమ్. 159

తతో మే బుద్ధి రుత్పన్నా, శ్రుత్వా తా మద్భుతాం గిరం
అదగ్గా జానకీత్యేవం, నిమిత్తై శ్చోపలక్ష్మితా. 160

దీప్యమానే తు లాంగూలే, న మాం దహతి పావకః
హృదయం చ ప్రహృష్టం మే, వాతా స్ఫురభిగంధినః. 161

తై ర్నిమిత్తైశ్చ దృష్టార్థైః, కారణై శ్చ మహాగుణైః
ఋషివాక్యైశ్చ సిద్ధార్థైః, అభవం హృష్టమానసః. 162

పున ర్దృష్ట్యా చ నైదేహిం, విస్మృష్ట శ్చ తయా పునః
తతః పర్యత మాసాద్య, త త్రారిష్ట మహం పునః. 168

ప్రతిష్ఠవన మారేభే, యుష్మద్ధర్మనకాంక్షయా
తతః పవనచన్ద్రార్క, సిద్ధగన్ధర్వ సేవితమ్. 164

పన్థాన మహ మాక్రమ్య, భవతో దృష్టవా నిహ
రాఘవస్య ప్రభావేన, భవతాం చైవ తేజసా, 165

సుగ్రీవస్య చ కార్యార్థం, మయా సర్వ మనుష్ఠితం
ఏత త్సర్వం మయా తత్ర, యథావ దుపసాదితమ్.
అత్ర యన్న కృతం శేషం, త త్సర్వం క్రియతా మితి. 166

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే, అదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే అష్టపంచాశస్సర్గః.

ఏకోనపష్టితమ స్మరః (59)

ఏత దాఖ్యాయ తత్సర్వం, హనుమా న్మారుతాత్మజః
భూయ స్సముపచక్రామ, వచనం వక్తుముత్తరమ్.

సఫలో రాఘవేద్యోగః, సుగ్రీవస్య చ సంభ్రమః
శీల మాసాద్య సీతాయాః, మమ చ వ్రవణం మనః.

తపసా ధారయే ల్లోకాన్, క్రుద్ధో వా నిర్లహదపి
సర్వథాఽతిప్రవృద్ధోఽసౌ, రావణో రాక్షసాధిపః.

తస్య తాం స్పృశతో గాత్రం, తపసా న వినాశితం
న తదగ్ని శిఖా కుర్యాత్, సంస్పృష్టా పాదీనా సతి. 4

జనక స్యాత్మజా కుర్యాత్, యత్క్రోధకలుషీకృతా
జామ్నువత్రముఖాన్ సర్వాన్, అనుజ్ఞాప్య మహాహరీన్. 5

అస్మిన్నేవం గతే కార్యే, భవతాం చ నివేదితే
న్యాయ్యం స్మ సహ నైదేహ్య, ద్రష్టుం తౌ పార్థివాత్మజౌ. 6

**అహ మేకోపి పర్యావ్రజః, సరాక్షనగణాం పురీం
తాం లంకాం తరసా హంతుం, రావణం చ మహాబలమ్.** 7

కిం పున స్సహితో వీరైః, బలవద్భిః కృతాత్మభిః
కృతాద్రైః ప్లవగై శ్చూరైః, భవద్భి ర్విజయైషిభిః.

అహం తు రావణం యుద్ధే, న సైన్యం సపురస్సరం
సహపుత్రం వధిష్యామి, సహోదరయుతం యుధి.

బ్రాహ్మ మైంద్రం చ రోద్రం చ, వాయవ్యం వారుణం తథా
యది శక్రజితోఽస్రాజీ, దుర్నిరీక్షాజీ సంయుగే. 10

తా న్యహం విధమిష్యామి, హనిష్యామి చ రాక్షసాన్
భవతా మభ్యనుజ్ఞాత, విక్రమో మే రుణధి తమ్. 11

మయాఽతులా విస్ఫుష్యాహి, కైలవృష్టి ర్నిరంతరా
దేవానపి రజే హన్యాత్, కిం పునస్తాన్నిశాచరాన్ 12

సాగరోఽప్యతియా ద్వేలాం, మందరః ప్రచలేదపి
న జాంబవంతం సమరే, కంపయే దరివాహిని. 13

సర్వరాక్షససంఘానాం, రాక్షసా యే చ పూర్వకాః
అల మేకే వినాశాయ, వీరో వాలిసుతః కపిః. 14

సనస స్యోరువేగేన, వీలస్య చ మహాత్మనః
మందరోఽప్యవశీర్యేత, కిం పున ర్యుధి రాక్షసాః. 15

సదేవాసురయక్షేషు, గంధర్వేరగపక్షిషు
మైందస్య ప్రతియోద్ధారం, శంసత ద్వివిదస్య వా. 16

అశ్వేషుక్రో మహాభాగ, ఏతో ఘనగపత్రమా
ఏతయాః ప్రతియోద్ధారం, న వశ్యామి రణాజిరే. 17

పితామహపరోత్పేక్షాత్, సరమం దర్ప మాస్థిత
అమృతప్రాశనా వేతో, సర్వవాసరపత్రమా. 18

అశ్వినే ర్భాననార్థం హి, సర్వలోకపితామహః
సర్వావధ్యత్వ మతులం, అనయో ర్భత్రవా స్ఫురా. 19

వరోత్సేకేన మత్తై చ, ప్రమథ్య మహతీం చమూం
సురాణా మమృతం వీరౌ, పీతవంతౌ ప్లవంగమా. 20

ఏతా వేన హి సంక్రుద్ధౌ, సవాజిరథకుంజరాం,
లంకాం నాశయితుం శక్తౌ, సర్వే తిష్ఠంతు వానరాః. 21

మయైవ నిహతా లంకా, దగ్ధా భస్మీకృతా పునః
రాజమార్గేషు సర్వత్ర, నామ విశ్రావితం మయా. 22

జయ త్యతిబలో రామో, లక్ష్మణశ్చ మహాబలః
రాజా జయతి సుగ్రీవో, రాఘవే జాభిపాలితః. 23

అహం కోసలరాజస్య, దాసః పవనసంభవః
హనుమా నితి సర్వత్ర, నామ విశ్రావితం మయా. 24

అశోకవనికా మధ్యే, రావణస్య దురాత్మనః
అథస్తా చ్ఛింకుపావృక్షే, సాధ్యే కరుణ మాస్థితా. 25

రాక్షసీభిః పరివృతా, శోకసంతాపకర్పితా
మేఘలేఖాపరివృతా, చంద్రలేఖేవ నిష్ప్రభా. 26

అచింతయంతీ వైదేహీ, రావణం బలదర్పితం
పతివ్రతా చ సుశ్రోణీ, అవష్టభా చ జానకీ. 27

అనురక్తాహి వైదేహీ, రామం సర్వాత్మనా శుభా
అనన్యచిత్తా రామే చ, పౌలోమీవ పురందరే. 28

తదేకవాసస్సంవీతా, రజోధ్వస్తా తథై వ చ
శోకసంతాపదీనాంగీ, సీతా భర్తృహితే రతా. 29

సా మయా రాక్షసీమధ్యే, తర్జ్యమానా ముహుర్ముహః

రాక్షసీభి ర్విరూపాభిః, దృష్టా హి ప్రమదావనే.

30

ఏకనేత్రీధరా దీనా, భర్తృచింతాపరాయణా

అథశ్చయ్యా వివర్ణాంగీ, పద్మినీవ హిమాగమే.

31

రావణా ద్వినివృత్తార్థా, మర్తవ్యకృతనిశ్చయా

కథంచి స్ఫుగళాబాక్షీ, విశ్వాస ముపపాదితా.

32

తత స్సంభాషితా చైవ, సర్వ మర్థం చ దర్శితా

రామసుగ్రీవసఖ్యం చ, శ్రుత్వా ప్రీతి ముపాగతా.

33

నియత స్సముదాచారే, భక్తి ర్భర్తరి చోత్తమా

యన్న హంతి దశగ్రీవం, స మహాత్మా కృతాగసమ్.

34

నిమిత్తమాత్రం రామస్తు, వధే తస్య భవిష్యతి

సా ప్రకృత్యైవ తన్యంగీ, తద్వియోగాచ్చ కర్షితా.

35

ప్రతిపత్నాతకీలస్య, విద్యేవ తనుతాం గతా

ఏవ మాస్తే మహాభాగా, సీతా శోకపరాయణా

యదత్ర ప్రతికర్తవ్యం, తత్సర్వ ముపపద్యతామ్.

36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, అదికావ్యే, వాల్మీకీయే,

చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,

శ్రీమత్పుండరకాండే ఏకనవష్టితమస్సర్గః.

షష్ఠితమ స్సర్గః (60)

తస్య తద్యచనం శ్రుత్వా, వాలిసూను రభాషత,
అయుక్తం తు వినా దేవీం, దృష్టవద్భిశ్చ వానరాః. 1

సమీపం గంతు మస్మాభీ, రాఘవస్య మహాత్మనః
దృష్టా దేవీ న చాఽఽనీతా, ఇతి తత్ర నివేదనమ్. 2

అయుక్తమివ పశ్యామి, భవద్భిః భ్యాతవిక్రమైః
సహి నః ప్లవనే కశ్చిత్, నాస్తి కశ్చి త్పురాక్రమే. 3

తుల్య స్సామరదైత్యేషు, లోకేషు హరిసత్తమాః
తేష్యేవం హతవిరేషు, రాక్షసేషు హనూమతా. 4

కిమన్య దత్ర కర్తవ్యం, గృహీత్వా యామ జానకీమ్.
తమేవం కృతసంకల్పం, జాంబవా న్హరిసత్తమః. 5

ఉవాచ పరమస్రీతో, వాక్యమర్థవ దర్థవితే
న తావదేషా మతి రక్షమానో
యథా భవా న్సృశ్యతి రాజపుత్ర
యథా తు రామస్య మతి ర్నివిష్టా
తథా భవా న్సృశ్యతు కార్యసిద్ధిమ్. 6

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే, అదికావ్యే, వాల్మీకియే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే షష్ఠితమ స్సర్గః.

ఏక పక్షితమ స్వర్గః (61)

- తతో జాంబవతో వాక్యం, అగృహ్లాంత వనోకనః
అంగదప్రముఖా వీరాః, హనుమాంశ్చ మహాకపిః. 1
- ప్రీతిమంత స్తత స్సర్వే, వాయుపుత్రపురస్సరాః
మహేంద్రాద్రిం పరిత్యజ్య, పుష్పపుః ప్లవగర్షభాః. 2
- మేరుమందర సంకాశాః, మత్తా ఇవ మహాగజాః
ఛాదయంత ఇవాకాశం, మహాకాయా మహాబలాః. 3
- సఖాజ్యమానం భూతైః, తమాత్మనంతం మహాబలం
హనుమంతం మహావేగం, వహంత ఇవ దృష్టిభిః. 4
- రాఘవే చార్థనిర్వుత్తిం, కర్తుం చ పరమం యశః
సమాధాయ సమృద్ధార్థాః, కర్మసిద్ధిభి రున్నతాః. 5
- ప్రియాభ్యానోన్ముఖాః సర్వే, సర్వే యుద్ధాభినందినః
సర్వే రామవ్రతీకారే, నిశ్చిత్తార్థా మనస్వినః. 6
- ప్లవమానాః ఖ మాపుత్య, తతస్తే కాననోకనః
నందనోపమ మాసేదుః, వనం ద్రుమలతాయుతమ్. 7
- యత్త నృధువనం నామ, సుగ్రీవ స్వాభిరక్షితం
అధృవ్యం సర్వభూతానాం, సర్వభూతమనోహరమ్. 8
- య ద్రక్షతి మహావీర్యః, సదా దధిముఖః కపిః
మాతులః కపిముఖ్యస్య, సుగ్రీవస్య మహాత్మనః. 9

తే తద్వన ముపాగమ్య, బభూవుః పరమోత్కటాః
వానరా వానరేంద్రస్య, మనఃకాంతతమం మహత్. 10

తతస్తే వానరా హృష్టాః, దృష్ట్యా మధువనం మహత్
కుమార మఖ్యయాచంత, మధూని మధుపింగళాః. 11

తతః కుమార స్తాన్ వృద్ధాన్, జాంబవత్రముఖాన్ కపిన్
అనుమాన్య దదౌ తేషాం, నిసర్గం మధుభక్షజే. 12

తత శ్చానుమతా స్సర్వే, సంప్రహృష్టా వనౌకసః
ముదితాః ప్రేరితాశ్చాపి, ప్రసృత్యంతోఽభవం స్తతః. 13

గాయంతి కేచిత్ ప్రణమంతి కేచిత్
నృత్యంతి కేచిత్ ప్రహసంతి కేచిత్
పతంతి కేచిత్ విచరంతి కేచిత్
ప్లవంతి కేచిత్ ప్రలపంతి కేచిత్. 14

పరస్పరం కేచి దుపాశ్రయంతే
పరస్పరం కేచి దుపాశ్రమంతే
పరస్పరం కేచి దుపబ్రువంతే
పరస్పరం కేచి దుపారమంతే. 15

ద్రుమా ద్రుమం కేచి దభిద్రవంతే
క్షితౌ నగాగ్రా నిపతంతి కేచిత్
మహితలా త్కేచి దుదీర్ఘవేగాః
మహాద్రుమాగ్రా జ్యభిసంపతంతి. 16

గాయంత మన్యః ప్రహస న్నుపైతి
హసంత మన్యః ప్రరుద న్నుపైతి
రుదంత మన్యః ప్రణుద న్నుపైతి
సుదంత మన్యః ప్రణద న్నుపైతి.

17

సమాకులం త త్కపిసైన్య మాసీత్
మధుప్రపానోత్కట సత్త్వ చేష్టం
న చాత్ర కశ్చి న్న బభూవ మత్తో
న చాత్ర కశ్చి న్న బభూవ తృప్తః.

18

తతో వనం తత్పరిభక్త్యమాణం
ద్రుమాంశ్చ విధ్వంసితపత్రపుష్పాన్
సమీక్య కోపా ద్ధధివక్త్రనామా
నివారయామాస కపిః కపిం స్తాన్.

19

సతైః ప్రవృద్ధైః పరిభర్త్యుమానో
వనస్య గోష్ఠా హరివీరవృద్ధః
చకార భూయో మతి ముగ్రతేజాః
వనస్య రక్షాం ప్రతి వానరేభ్యః.

20

ఉవాచ కాంశ్చి త్పరుషాని ధృష్టం
అసక్త మన్యాం శ్చ తలై ర్దహన
సమేత్య కైశ్చి త్కలహం చకార
తథైవ సామ్నోపజగమ కాంశ్చిత్.

21

సతైర్మదా త్సంపరివార్య వాక్యైః
బలాచ్చ తేన ప్రతివార్య మాజైః
ప్రథర్నిత స్త్యక్తభయై స్సమేత్య
ప్రకృష్యతే చాప్యనవేక్ష్య దోషమ్.

22

సఖై స్తుదంతో దశనై ర్దశంతః
తలైశ్చ పాదైశ్చ సమాపయంతః
మదా త్కపిం తం కపయ స్సమగ్రాః
మహావనం నిర్విషయం చ చక్రుః.

23

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకియే,
చతుర్వింశత్, సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే ఏకషష్ఠితమస్సర్గః.

ద్విషష్టితమ స్కర్గః (62)

తానువాచ హరిశ్చంద్రో, హనుమా న్యానరర్షభః
అవ్యగ్రమనసో యూయం, మధు సేవత వానరాః.

అహ మావరయిష్యామి, యుష్మాకం పరిపంథినః
శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం, హరీణాం ప్రవరోగధః. 2

ప్రత్యువాచ ప్రసన్నాత్మా, పిబంతు హరయో మధు
అవశ్యం కృతకార్యస్య, వాక్యం హనుమతో మయా. 3

అకార్యమపి కర్తవ్యం, కిమంగ పునరీద్యక్షమ్
అంగదస్య ముఖా శ్రుప్త్యా, వచనం వానరర్షభాః. **4**

సాధు సాధ్వితి సంహృష్టా, వానరాః ప్రత్యపూజయన్
పూజయిత్వాంగదం సర్వే, వానరా వానరర్షభమ్.

జగ్గు ర్మధువనం యత్ర, నదీవేగ ఇవ ద్రుతమ్
తే ప్రవిష్టా మధువనం, పాలాన్ అక్రమ్య వీర్యతః.

అతిసర్గాచ్చ పటవో, దృష్ట్యా శ్రుత్వా చ మైథిలీం
పపు స్సర్వే మధు తదా, రసవత్సల మాదదుః.

ఉత్పత్త్య చ తత స్ఫుర్యే, వనపాలాన్ సమాగతాన్
తాడయంతి స్మ శతశః, సక్తాన్మధువనే తదా. 8

మధుని ద్రోణమాత్రాణి, బాహుభిః పరిగృహ్యతే
 విబంతి సహితా స్సర్వే, నిఘ్నంతి స్మ తథా పరే.

- కేచి త్రీత్యాఽపవిధ్యంతి, మధూని మధుపింగళాః
మధూచ్చిష్టేన కేచి చ్చ, జమ్బు రన్యేన్య ముత్కటాః. 10
- అపరే వృక్షమూలే తు, శాఖాం గృహ్య వ్యవస్థితాః
అత్యర్థం చ మదగ్లానాః, పర్వా న్యాస్తీర్య కేరతే. 11
- ఉన్నతభూతాః ప్లవగాః, మధుమత్రాశ్చ హృష్టవత్
క్షిప్వంతి చ తదాన్యేన్యం, స్థలంతి చ తథాఽపరే. 12
- కేచిత్ క్షేళాం ప్రకుర్వంతి, కేచి త్కూజంతి హృష్టవత్
హరయో మధునా మత్రాః, కేచి త్సుప్తా మహితరే. 13
- కృత్యా కేచిత్ హసం త్యన్యే, కేచిత్ కుర్వంతి చేతరత్
కృత్యా కేచిత్ వదం త్యన్యే, కేచిత్ బుధ్యంతి చేతరత్. 14
- యేఽప్యత్ర మధుపాలా స్సుప్తాః, ప్రేష్యా దధిముఖస్య తు
తేఽపి తై ర్వానరై ర్భిషైః, ప్రతిషిద్ధా దిశో గతాః. 15
- జానుభిస్తు ప్రకృష్టా శ్చ, దేవమార్గం ప్రదర్శితాః
అబ్రువన్ పరమోద్విగ్నాః, గత్యా దధిముఖం పచః. 16
- హనూమతా దత్తవరైః, హతం మధువనం బలాత్
వయం చ జానుభిః కృష్టాః, దేవమార్గం చ దర్శితాః. 17
- తతో దధిముఖః క్రుద్ధో, వనప స్తత్ర వానరః
హతం మధువనం క్రుత్యా, సాంత్యయామాస తాన్ హరీన్. 18
- ఇహగచ్ఛత గచ్ఛామో, వానరాన్ బలదర్శితాన్
బలేన వారయిష్యామో, మధు భక్షయతో పయమ్. 19

- శ్రుత్వా దధిముఖ స్వేదం, వచనం వానరర్షభాః
పున ర్వీరా మధువనం, తే నైవ సహసా యయుః.. 20
- మధ్యే చైషాం దధిముఖః, ప్రగృహ్య తరసా తరుం
సమభ్యధావ ద్వేగేన, తే చ సర్వే ప్లవంగమాః.. 21
- తే శిలాః పాదపాం శ్చాపి, పర్యతాంశ్చాపి వానరాః
గృహీత్వాఽభ్యగమన్ క్రుద్ధాః, యత్ర తే కపికుంజరాః.. 22
- తే స్యామివచనం వీరాః, హృదయే శ్వవసజ్య తత్
త్యరయా హ్యభ్యధావంత, సాలతాలశిలాయుధాః.. 23
- వృక్షస్థాం శ్చ తలస్థాం శ్చ, వానరాన్ బలదర్పితాన్
అభ్యక్రామం స్తతో వీరాః, పాలా స్తత్ర సహస్రశః.. 24
- అథ దృష్ట్వా దధిముఖం, క్రుద్ధం వానరపుంగవాః
అభ్యధావంత వేగేన, హనుమత్రముఖా స్తదా.. 25
- తం సవృక్షం మహాబాహుం, అపతంతం మహాబలం
ఆర్యకం ప్రాహర త్తత్ర, బాహూభ్యాం కుపితోఽంగదః.. 26
- మదాంధశ్చ న వేదైనం, ఆర్యకోఽయం మమేతి సః
అభైనం నిష్ప్రేషాశు, వేగవ ద్వసుధాతరే.. 27
- స భగ్నుబాహూరుభుజో, విహ్వల శ్శోడితోక్షితః
ముమోహ సహసా వీరే, ముహూర్తం కపికుంజరః.. 28
- స నమాశ్వన్య సహసా, సంక్రుద్ధో రాజమాతులః
వానరా న్యారయామాస, దండేన మధుమోహితాన్.. 29

స దీనవదనో భూత్యా, కృత్యా శిరసి చాంజలిం
సుగ్రీవస్య శుభౌ మూర్ధ్నా, చరణౌ ప్రత్యపీడయత్.

40

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే, ఆదికావ్యే, వాల్మీకీయే,
చతుర్వింశత్ సహస్రికాయాం, సంహితాయాం,
శ్రీమత్సుందరకాండే ద్విషష్టితమ స్సర్గః.

త్రిషష్టితమ స్సర్గః (63)

తతో మూర్ధ్నా నిపతితం, వానరం వానరర్షభః
దృష్ట్యై వోద్విగ్న హృదయో, వాక్యమేత దువాచ హ.

1

